

ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ
ຄະນະເສດຖະສາດ ແລະ ບໍລິຫານທຸລະກິດ
ພາກວິຊາ ເສດຖະສາດ

(ບົດວິທະຍານິພົນ)

ປະລິນຍາໂທ ເສດຖະສາດ
ສາຂາ: ເສດຖະສາດເງິນຕາ ແລະ ການເງິນພາກລັດ

ຫົວຂໍ້: ສຶກສາການພົວພັນ ລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ກັບ
ພາວະເງິນເຟີ້ໃນ ສ.ປ.ປ ລາວ
The Relationship of fiscal deficit and inflation in Lao PDR

ໂດຍ : ທ. ສຸທະວິໄຊ ກໍລະສະປຸ

ນຳພາໂດຍ : ຮສ ແສງຈັນ ຈັນທະເສນ

I. ທີ່ມາ ແລະ ຄວາມສໍາຄັນຂອງບັນຫາ

ພາວະເງິນເຟີ້ກໍ່ເປັນບັນຫາໜຶ່ງທີ່ບໍ່ມີປະເທດໃດທີ່ຈະຫຼີກລ່ຽງໄດ້ ສໍາລັບ ສປປ ລາວ ກໍ່ເຊັ່ນດຽວກັນ ທີ່ຜ່ານມາໃນຊ່ວງປີ 1997-1999 ທີ່ປະເຊີນກັບບັນຫາເງິນເຟີ້ຢ່າງຮຸນແຮງໃນຮອບຫຼາຍປີ ເຊິ່ງມີສາເຫດມາຈາກວິກິດການການເງິນອາຊີ ເຮັດໃຫ້ອັດຕາເງິນເຟີ້ຂອງປະເທດລາວສູງເຖິງ 128% ໃນປີ 1999 (ບົດລາຍງານເສດຖະກິດປະຈຳປີ 2000, ທະນາຄານແຫ່ງ ສປປ ລາວ). ສໍາລັບໃນຊ່ວງປີ 2001-2003 ເປັນຊ່ວງທີ່ອັດຕາເງິນເຟີ້ເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ 2 ຕົວເລກຄື: 10.7% ແລະ 15.5% ໃນປີ 2002 ແລະ 2003 ຕາມລຳດັບ ເຊິ່ງມີສາເຫດມາຈາກການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ, ສະພາບການເໜັງຕີງຂອງລາຄານໍ້າມັນໃນຕະຫຼາດໂລກ, ສະພາບລະດູການ, ອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ການແກ້ໄຂໜີ້ບໍ່ເກີດດອກອອກຜົນຂອງທະນາຄານທຸລະກິດບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນສໍາເລັດເທົ່າທີ່ຄວນ. (ບົດລາຍງານເສດຖະກິດປະຈຳປີ 2003, ທະນາຄານແຫ່ງ ສປປ ລາວ)

ສໍາລັບລັດຖະບານນັ້ນ ກໍ່ໄດ້ຄໍານຶງເຖິງພາວະເງິນເຟີ້ເຊັ່ນກັນ ເຊິ່ງພິຈາລະນາໄດ້ຈາກເປົ້າໝາຍຂອງແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດຕ່າງໆ ເຊິ່ງນອກຈາກເປົ້າໝາຍໃນການປັບປຸງໂຄງສ້າງທາງເສດຖະກິດ, ຍົກລະດັບລາຍໄດ້ພາຍໃນປະເທດໃຫ້ສູງຂຶ້ນ ຍັງເນັ້ນໜັກໃນການຮັກສາສະຖຽນລະພາບທາງເສດຖະກິດນໍາ. ຈາກສະຖິຕິນັບແຕ່ປີ 1990 - 2012 ເຊິ່ງລັດຖະບານໄດ້ປະກາດນໍາໃຊ້ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມມາແລ້ວທັງໝົດ 7 ສະບັບດ້ວຍກັນ ເຊິ່ງໃນໄລຍະເລີ່ມຕົ້ນຂອງການນໍາໃຊ້ແຜນພັດທະນາດັ່ງກ່າວນັ້ນ ລັດຖະບານຍ່ອມມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງ ໃຊ້ຈ່າຍເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ ຂະນະທີ່ຄວາມສາມາດໃນການຈັດເກັບພາສີອາກອນຂອງລັດ ຍັງບໍ່ທັນຫຼາກຫຼາຍ ແລະ ມີຂັ້ນຂ້າງຈຳກັດ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ງົບປະມານຂອງລັດຖະບານປະສົບກັບບັນຫາການຂາດດຸນ, ເຊິ່ງຕະຫຼອດໄລຍະເວລາ 23 ປີທີ່ຜ່ານມາ ຈະເຫັນໄດ້ວ່າລາຍ ຈ່າຍຂອງພາກລັດແມ່ນເພີ່ມສູງຂຶ້ນທຸກໆປີ ໂດຍຄິດເປັນມູນຄ່າປະມານ 105,853 ຕື້ກີບ ຫຼື ສະເລ່ຍປະມານ 4,811 ພັນລ້ານກີບ ໃນຂະນະທີ່ລາຍໄດ້ຈາກການເກັບພາສີອາກອນ ຫຼື ລາຍຮັບພາຍໃນ (ທີ່ບໍ່ລວມເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ) ແມ່ນບັນລຸໄດ້ 71,089 ພັນລ້ານກີບ ຫຼື ຄິດສະເລ່ຍປະມານ 3,231 ພັນລ້ານກີບຕໍ່ປີ ເຮັດໃຫ້ເກີດພາວະການຂາດດຸນງົບປະມານ ໂດຍລວມເປັນມູນຄ່າເທົ່າກັບ 34,763 ພັນລ້ານກີບ ຫຼື ໂດຍສະເລ່ຍປະມານ 1,580 ຕື້ກີບຕໍ່ປີ (Key Indicator for Asia Pacific 2013, ADB) ເຊິ່ງຈະເຫັນວ່າຕະຫຼອດທັງໄລຍະການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ສ້າງສາພັດທະນາປະເທດນັ້ນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານແມ່ນມີ ການຂາດດຸນສະສົມມາຕະຫຼອດ.

ຈາກຜົນຂອງການດຳເນີນນະໂຍບາຍງົບປະມານທີ່ເນັ້ນລາຍຈ່າຍຫຼາຍກວ່າລາຍຮັບມາ ເປັນໄລຍະເວລາດົນນັ້ນ ເຮັດໃຫ້ສະຖານະການເງິນຂອງລັດຖະບານຕ້ອງປະສົບກັບສະພາວະ ການຂາດດຸນແບບຊໍ້າເຮື້ອຫຼາຍຂຶ້ນ ເມື່ອເກີດການຂາດດຸນງົບປະມານຂຶ້ນ ລັດຖະບານຈຶ່ງຕ້ອງ ກູ້ເງິນ ເພື່ອມາດຸ່ນດຽງງົບປະມານທີ່ມັນບໍ່ສົມດຸນນີ້ ໂດຍການກູ້ຢືມເງິນຈາກແຫຼ່ງການເງິນ ພາຍໃນປະເທດໄດ້ແກ່ ທະນາຄານ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ, ທະນາຄານທຸລະກິດ ນອກຈາກນີ້ຍັງ ກູ້ຢືມ ແຫຼ່ງເງິນທຶນຈາກຕ່າງປະເທດເຊິ່ງໄດ້ແກ່ ທະນາຄານໂລກ, ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ (ADB), ກອງທຶນການເງິນລະຫວ່າງປະເທດ ຫຼື IMF ເຫຼົ່ານີ້ເປັນຕົ້ນ. ເຊິ່ງການກູ້ເງິນຈາກ ຕ່າງປະເທດນັບແຕ່ປີ 1990-2012 ມີມູນຄ່າປະມານ 15,842 ພັນລ້ານກີບ ຫຼື ຄິດສະເລ່ຍ ປະມານ 720,095 ລ້ານກີບຕໍ່ປີ (Key Indicator for Asia Pacific 2013, ADB) ເຊິ່ງ ການກູ້ຢືມເງິນຈາກຕ່າງປະເທດນີ້ ຈະມີຜົນເຮັດໃຫ້ປະເທດມີເງິນຕາຕ່າງປະເທດເພີ່ມສູງຂຶ້ນ ເພາະເມື່ອລັດຖະບານກູ້ເງິນຕາຕ່າງປະເທດມາ ຈະຕ້ອງມີການແລກປ່ຽນເປັນສະກຸນເງິນພາຍ ໃນປະເທດເສຍກ່ອນ ຈຶ່ງຈະສາມາດນຳມາໃຊ້ຈ່າຍໄດ້ເງິນທີ່ຢູ່ໃນລະບົບທະນາຄານຈະຖືກນຳ ອອກມາໝູນວຽນເຮັດໃຫ້ປະລິມານເງິນ ໃນລະບົບເສດຖະກິດເພີ່ມສູງຂຶ້ນ ແລະ ອຳນາດຊື້ ຂອງປະຊາຊົນຈະສູງຂຶ້ນ ແລະ ທີ່ສຳຄັນເມື່ອເຖິງ ກຳນົດການຊຳລະຄືນເງິນກູ້ລັດຖະບານກໍ ຈະຕ້ອງຜ່ອນຊຳລະທັງຕົ້ນທຶນ ແລະ ດອກເບ້ຍ ພ້ອມກັນໃນຮູບຂອງເງິນຕາຕ່າງປະເທດ. ເຊິ່ງທີ່ຜ່ານມາກໍ່ມີບົດຮຽນຂອງຫຼາຍໆປະເທດ ທີ່ປະສົບບັນຫາການຊຳລະເງິນກູ້ຄືນເມື່ອຮອດ ກຳນົດສັນຍາ ອັນໄດ້ສ້າງບັນຫາຢ່າງຫຼວງຫຼາຍໃຫ້ກັບປະເທດເຊັ່ນ : ປະເທດເບຣຊິນ, ເມັກ ຊິໂກ, ອາເຈນຕິນາ ແລະ ປະເທດໃນແຖບອາເມລິກາລາຕິນ.

ການດຸ່ນດຽງງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ ໂດຍການກູ້ຢືມເງິນມາສົມທົບຈາກແຫຼ່ງເງິນ ທຶນຕ່າງໆນັ້ນ ນອກຈາກຈະມີຜົນກະທົບຕໍ່ການເພີ່ມປະລິມານເງິນໃນລະບົບເສດຖະກິດ ແລ້ວ ຍັງມີຜົນກະທົບຕໍ່ກັບຕົວປ່ຽນທາງເສດຖະກິດອື່ນໆອີກເຊັ່ນ: ອັດຕາເງິນເຟີ້, ການບໍລິໂພກ ຂອງພາກຄົວເຮືອນ, ກິດຈະກຳການລົງທຶນ, ການສົ່ງອອກ-ນຳເຂົ້າ, ການຈັດເກັບພາສີອາ ກອນ ແລະ ລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດເຫຼົ່ານີ້ເປັນຕົ້ນ.

ຈາກທີ່ກ່າວຂ້າງເທິງນັ້ນຈະເຫັນໄດ້ວ່າການດຳເນີນນະໂຍບາຍການຂາດດຸນຂອງລັດ ຖະບານ ກໍ່ຄືການເພີ່ມລາຍຈ່າຍຫຼາຍກວ່າລາຍຮັບ ທັງນີ້ກໍ່ເພື່ອເປົ້າໝາຍໃນການກະຕຸ້ນການ ເຕີບໂຕຂອງເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດ ໃຫ້ມີການຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ປະກອບກັບພາວະ ເງິນເຟີ້ເປັນພາວະທີ່ລະດັບລາຄາສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການສູງຂຶ້ນ ແລະ ເປັນດັດຊະນີຕົວໜຶ່ງທີ່ ຊີ້ບອກພາວະການຈະເລີນເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດຂອງປະເທດ ແລະ ອາດຈະເປັນຕົ້ນທຶນ ໜຶ່ງໃນການດຳເນີນນະໂຍບາຍງົບປະມານຄື: ຖ້າຫາກພາວະເງິນເຟີ້ຜິດປົກກະຕິເສດຖະກິດ

ມັກຈະປະສົບວິກິດໃນເວລາຕໍ່ມາ, ເພາະສະນັ້ນຜູ້ສຶກສາຈຶ່ງມີຄວາມສົນໃຈທີ່ຈະສຶກສາຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງ ການຂາດດຸນງົບປະມານກັບອັດຕາເງິນເຟີ້ຂອງ ສປປ ລາວ.

II. ຈຸດປະສົງຂອງການສຶກສາ

ໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ແບ່ງການສຶກສາອອກເປັນ 02 ຈຸດປະສົງຄື:

- ສຶກສາສະພາບທົ່ວໄປຂອງດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ
- ສຶກສາການພົວພັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ໃນ

ສປປ ລາວ

III. ຂອບເຂດຂອງການສຶກສາ

ໃນການສຶກສາທົ່ວຂັ້ນກ່າວ, ແມ່ນໄດ້ກຳນົດໄລຍະການສຶກສາຢູ່ລະຫວ່າງປີ 1990-2012 ລວມໄລຍະເວລາ 23 ປີ, ໂດຍຈະສຶກສາການປະຕິບັດແຜນການດຸນງົບປະມານ ທຽບໃສ່ກັບແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງ 5 ປີ ນັບຕັ້ງແຕ່ຄັ້ງທີ 3 ຈົນເຖິງຄັ້ງທີ 7. ເພື່ອປຸງບູນໃຫ້ເຫັນແຜນການ ແລະ ການປະຕິບັດໄດ້ຕົວຈິງຂອງລັດຖະບານ, ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ ກໍ່ຈະສຶກສາຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ໃນຊ່ວງໄລຍະເວລາດັ່ງກ່າວຂອງ ສປປ ລາວ.

IV. ວິທີການສຶກສາ ແລະ ເກັບລວບລວມຂໍ້ມູນ

ໃນການສຶກສາທົ່ວຂັ້ນກ່າວແມ່ນຈະນຳໃຊ້ວິທີ ການວິເຄາະແບບຄຸນນະພາບ (Qualitative Method) ແລະ ການວິເຄາະແບບປະລິມານ (Quantitative Method)

V. ວິທີລວບລວມຂໍ້ມູນ

ນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນເປັນລາຍປີ ເຊິ່ງເລີ່ມແຕ່ປີ 1990-2012 ລວມໄລຍະເວລາ 23 ປີ ໃນການອະທິບາຍ ແລະ ວິເຄາະເພື່ອສະແດງເຖິງ ສະພາບການດຳເນີນນະໂຍບາຍ ທາງດ້ານການເງິນຂອງລັດຖະບານໃນໄລຍະຜ່ານມາ. ພ້ອມກັນນັ້ນ ການສຶກສາການພົວພັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານລັດຖະບານ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ນັ້ນ ແມ່ນຈະໄດ້ນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນເປັນລາຍປີ ເຊິ່ງເລີ່ມແຕ່ປີ 1990-2012 ເຊັ່ນກັນ.

ຂໍ້ມູນທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ສ່ວນຫຼາຍເປັນຂໍ້ມູນທຸຕິຍະພູມ (Secondary Data) ແບບອະນຸກົມເວລາເປັນລາຍປີ ໂດຍບັນດາຂໍ້ມູນຕ່າງໆແມ່ນໄດ້ເກັບກຳມາຈາກເວັບໄຊຂອງທະນາຄານແຫ່ງ ສປປ ລາວ(BOL) ກ່ຽວກັບບົດລາຍງານເສດຖະກິດປະຈຳປີ, ທະນາຄານພັດ ທະນາອາຊີ ຫຼື ADB ກ່ຽວກັບຕົວເລກຂໍ້ມູນທີ່ຈະນຳມາວິເຄາະ.

VI. ວິທີວິເຄາະຂໍ້ມູນ

ໃນການສຶກສາໃນຄັ້ງນີ້ ຈະໄດ້ນຳໃຊ້ແບບຈຳລອງດັ່ງນີ້:

$$CPI_t = f(BD, GDP, M2, FL)$$

ເຊິ່ງສາມາດຂຽນເປັນສົມຜົນຖົດຖອຍໄດ້ດັ່ງນີ້:

$$\ln CPI_t = \beta_0 + \beta_1 \ln BD + \beta_2 \ln GDP + \beta_3 \ln M2 + \beta_4 \ln FL + \varepsilon_t$$

ໂດຍກຳນົດໃຫ້:

CPI_t : ລະດັບລາຄາໃນປະເທດໃນແຕ່ລະປີ (CPI)

GDP : ລວມຍອດຜະລິດຕະພັນພາຍໃນ ຫຼື ລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດທີ່ແທ້ຈິງ

M2 : ການປ່ຽນແປງຂອງປະລິມານເງິນ

BD : ການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ

FL : ເງິນກູ້ຢືມຈາກຕ່າງປະເທດ

ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ກຳນົດຮູບແບບຈຳລອງ ແລະ ສົມຜົນຖົດຖອຍແລ້ວ ແມ່ນຈະໄດ້ເຮັດການສຶກສາຄວາມສຳພັນຂອງບັນດາຕົວປ່ຽນໃນແບບຈຳລອງ ໂດຍຈະພິຈາລະນາຜົນຂອງການສຶກສາໃນ 4 ຂັ້ນຕອນດັ່ງນີ້:

1. ທົດສອບຄວາມນຶ່ງ ຫຼື Unit Root ຂໍ້ມູນຂອງບັນດາຕົວປ່ຽນທີ່ໃຊ້ໃນການສຶກສາ ໂດຍໃຊ້ວິທີຂອງ ADF test (Augmented Dicky Fuller test)
2. ນຳຕົວປ່ຽນທີ່ເຮັດການທົດສອບ Unit Root test ແລ້ວມາພິຈາລະນາຄວາມສຳພັນໃນໄລຍະຍາວແບບ Co integration ຕາມແນວທາງຂອງ Engle and Granger.
3. ທົດສອບບັນດາຕົວປ່ຽນ ຫຼື ແບບຈຳລອງ ເພື່ອຫາຄວາມສຳພັນໃນໄລຍະສັ້ນດ້ວຍວິທີການ ECM (Error Correction Model)
4. ທົດສອບຕົວປ່ຽນທັງໝົດເພື່ອຊອກຫາຄວາມສຳພັນທີ່ເປັນເຫດເປັນຜົນໂດຍວິທີການ Granger Causality test.

VII. ຜົນຂອງການສຶກສາ

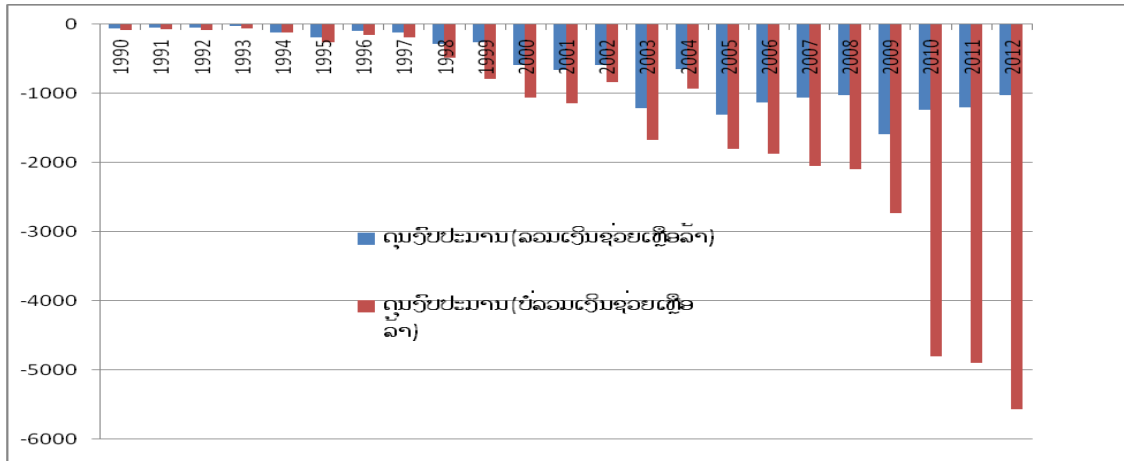
ໃນບົດນີ້ຈະໄດ້ນຳສະເໜີຜົນຂອງການສຶກສາ ໂດຍໃຊ້ການວິເຄາະໃນແບບພັນລະນາ ແລະ ການວິເຄາະໃນແບບເສດຖາມິຕິ ເຊິ່ງການວິເຄາະໃນແບບພັນລະນານີ້ຈະສະແດງໃຫ້ເຫັນສະພາບການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ ສປປ ລາວ, ແຫຼ່ງທຶນດຸ່ນດ່ຽງງົບປະມານຈາກຕ່າງປະເທດ, ສະພາບທົ່ວໄປຂອງເງິນເຟີ້ ແລະ ການພົວພັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານກັບອັດຕາເງິນເຟີ້. ສ່ວນການວິເຄາະແບບເສດຖາມິຕິໂດຍໃຊ້ແບບຈຳລອງມາວິເຄາະເພື່ອໃຫ້ຮູ້ເຖິງການພົວພັນລະຫວ່າງບັນດາຕົວປ່ຽນທີ່ໄດ້ກຳນົດຂຶ້ນເພື່ອການສຶກສາໃນຄັ້ງນີ້.

1 ສະພາບດຸນງົບປະມານ ແລະ ແຫຼ່ງທຶນດຸນດ່ຽງງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ (1990-2012)

1.1 ການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ

ຮູບທີ 1.1 ສະແດງເຖິງດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານແຕ່ປີ 1990-2012

ຫົວໜ່ວຍ : ຕື້ກີບ

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ : Key indicator for Asia Pacific 2013, ADB

ຈາກສະຖິຕິຂໍ້ມູນໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ແຕ່ປີ 1990 - 2012 ລວມໄລຍະເວລາ 23 ປີ ທີ່ຜ່ານມານີ້ ເຫັນໄດ້ວ່າລັດຖະບານໄດ້ຈັດຕັ້ງແຜນປະຕິບັດນະໂຍບາຍງົບປະມານລາຍຈ່າຍ ຫຼາຍກວ່າລາຍຮັບເພື່ອກະຕຸ້ນຈັງຫວະການເຕີບໂຕຂອງເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດ, ຈາກຮູບ 4.1 ເຫັນວ່າຕົວເລກຂາດດຸນງົບປະມານ (ລວມເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ) ລວມທັງໝົດ 14,525 ຕື້ກີບ ຄິດເປັນສັດສ່ວນຕໍ່ GDP ແມ່ນ 109.53% ຫຼື ສະເລ່ຍຂາດດຸນປີລະ 631 ຕື້ກີບ ຫຼື 4.7 % ຕໍ່ປີ ແຕ່ເມື່ອຫັກລົບເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າແລ້ວເຫັນວ່າຕົວເລກການຂາດດຸນງົບປະມານແມ່ນ ຂ້ອນຂ້າງສູງເຊິ່ງມີມູນຄ່າລວມຂາດດຸນງົບປະມານ (ບໍ່ລວມເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ) ຢູ່ທີ່ປະມານ 33,772 ຕື້ກີບ ຄິດເປັນ 6.64% ຕໍ່ GDP, ຫຼື ສະເລ່ຍຂາດດຸນປີລະ 1,468 ຕື້ກີບ.

ຈາກການສັງເກດຕີລາຄາໃນໄລຍະການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນການການເງິນຂອງລັດຖະບານ ສາມາດສະຫຼຸບສາເຫດຫຼັກຂອງການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງພາກລັດຖະບານປະກອບມີ 2 ປັດໃຈຄື :

1. ລາຍຈ່າຍທີ່ເພີ່ມສູງຂຶ້ນຕາມທ່າອ່ຽງຂອງຄວາມຈະເລີນກ້າວໜ້າທາງເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ໂດຍລັດຖະບານມີທັງລາຍຈ່າຍໃນການລົງທຶນ ແລະ ລາຍຈ່າຍບໍລິຫານທີ່ເພີ່ມສູງຂຶ້ນ ທັງນີ້ອາດເນື່ອງມາຈາກ :

ກ. ລັດຖະບານມີໜີ້ສິນຫຼາຍຂຶ້ນ ເພື່ອຕອບສະໜອງຕໍ່ສະພາວະເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມເຮັດໃຫ້ລັດຖະບານຈັດຕັ້ງໜ່ວຍງານຫຼາຍຂຶ້ນ, ກົງຈັກການຈັດຕັ້ງລັດມີການຂະຫຍາຍຕົວ

ເພີ່ມຂຶ້ນ ທັງນີ້ກໍ່ເພື່ອເປັນການຮອງຮັບການປະຕິບັດແຜນງານ, ແຜນໂຄງການບູລິມະສິດຂອງ ລັດຖະບານ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນໃນແຕ່ລະສົກປີ

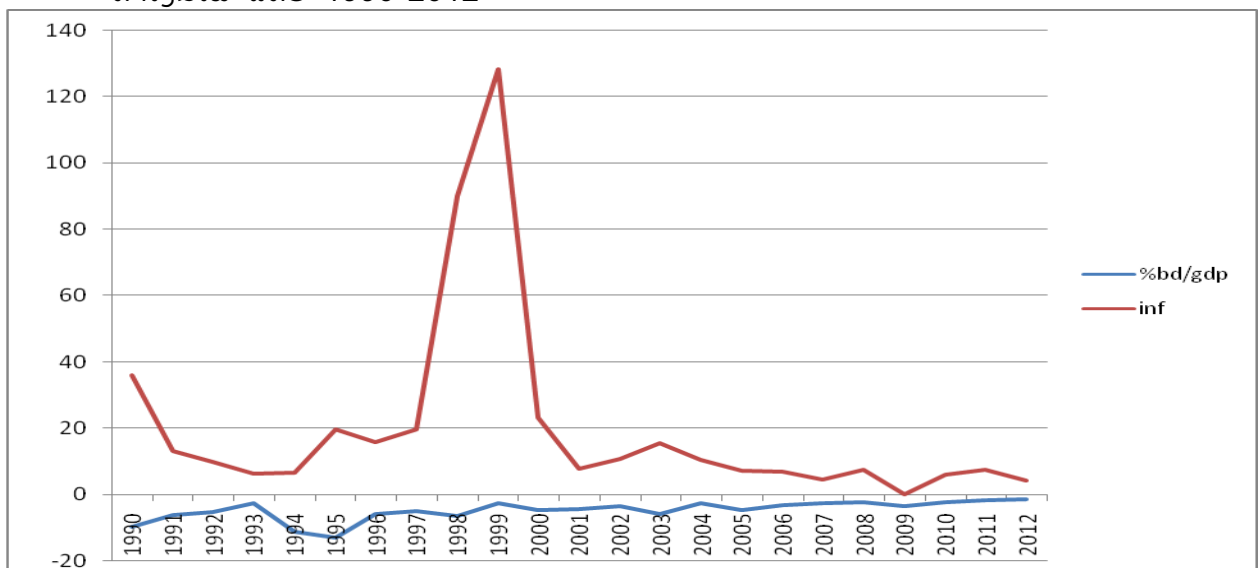
ຂ. ລະດັບລາຄາສິນຄ້າເພີ່ມສູງຂຶ້ນ ເນື່ອງຈາກເກີດພາວະເງິນເຟີ້ ເຮັດໃຫ້ລາຄາສິນ ຄ້າ ແລະ ບໍລິການສູງຂຶ້ນ ລັດຖະບານຕ້ອງຊື້ສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການໃນການໃຊ້ຈ່າຍ ເພື່ອ ລົງທຶນ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍບໍລິຫານໃນລາຄາທີ່ສູງຂຶ້ນ ເຊິ່ງເປັນເຫດໃຫ້ຕ້ອງໄດ້ສ້າງຕັ້ງງົບປະ ມານລາຍຈ່າຍສູງຂຶ້ນໄປນຳໃນສົກປີຕໍ່ໆໄປ.

ຄ. ລາຍຈ່າຍໃນການຊຳລະໜີ້ສູງຂຶ້ນ ເມື່ອເງິນທີ່ລັດຖະບານກູ້ຢືມມາໃຊ້ຈ່າຍເມື່ອເຖິງ ເວລາຄົບກຳນົດການຊຳລະຄືນນັ້ນ ລັດຖະບານຈະຕ້ອງຈັດຫາເງິນຕົ້ນພ້ອມທັງດອກເບ້ຍຄືນ ໃຫ້ແກ່ເຈົ້າໜີ້ ເຊິ່ງອາດເຮັດໃຫ້ລັດຖະບານຕ້ອງຕັ້ງງົບປະມານລາຍຈ່າຍ ໃນສ່ວນນີ້ໄວ້ໃນ ແຜນລາຍຈ່າຍ.

2. ລາຍໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວໜ້ອຍບໍ່ພຽງພໍ ແລະ ບໍ່ສາມາດຕອບສະໜອງກັບລາຍຈ່າຍທີ່ເພີ່ມ ຂຶ້ນໄດ້ ໝາຍຄວາມວ່າ ລາຍໄດ້ຫຼັກກຳຂອງລັດຖະບານແມ່ນມາຈາກການເກັບພາສີ ແລະ ສ່ວຍສາອາກອນ ມີອັດຕາການຂະຫຍາຍຕົວຂອງລາຍໄດ້ຕໍ່າກວ່າລາຍຈ່າຍ ເນື່ອງຈາກວ່າ ລະບົບພາສີກອນຍັງບໍ່ທັນເອື້ອອຳນວຍ ແລະ ຍັງບໍ່ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍໃນການຈັດເກັບລາຍ ໄດ້ໃຫ້ພຽງພໍກັບຄວາມຕ້ອງການໃຊ້ຈ່າຍຂອງພາກລັດຖະບານເທົ່າທີ່ຄວນ ຈຶ່ງສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ ລັດຖະບານມີງົບປະມານຂາດດຸນເພີ່ມຂຶ້ນ.

1.2 ສະພາບເງິນເຟີ້ ແລະ ດຸນງົບປະມານໂດຍທົ່ວໄປໃນ ສປປ ລາວ (1990-2012)

ຮູບທີ 1.2 ສະແດງເຖິງຕົວເລກສັດສ່ວນການຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ GDP ແລະ ອັດ ຕາເງິນເຟີ້ ແຕ່ປີ 1990-2012

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ : Key indicator for Asia Pacific 2013, ADB

ຈາກຂໍ້ມູນສະຖິຕິແຕ່ປີ 1990-1995 ພາວະເງິນເຟີ້ຢູ່ ສປປ ລາວ ມີລັກສະນະຫຼຸດ ລົງໂດຍຫຼຸດລົງຈາກລະດັບ 35.9% ໃນປີ 1990 ມາເປັນ 13.2% ໃນປີ 1991 ຫຼື ຫຼຸດລົງ

ປະມານ 22.7% ເຊິ່ງເປັນຜົນກະທົບວິກິດການເສດຖະກິດໂລກທີ່ຊົບເຊົາມາຕັ້ງແຕ່ປາຍປີ 1990 ເຮັດໃຫ້ລາຄາສິນຄ້າກະສິກຳບໍ່ເພີ່ມສູງຂຶ້ນລວມທັງການດຳເນີນນະໂຍບາຍເງິນຕາ ແລະ ການຮັກສາສະຖຽນລະພາບທາງດ້ານລະດັບລາຄາປະສົບຜົນສຳເລັດ. ສ່ວນປີ 1993 ແລະ 1994 ເປັນປີທີ່ມີອັດຕາເງິນເຟີ້ຕໍ່ສູດໃນໄລຍະດັ່ງກ່າວ ຄືຢູ່ທີ່ລະດັບປະມານ 6.3% ແລະ 6.7% ຕາມລຳດັບ. ຫຼັງຈາກນັ້ນປີ 1995 ອັດຕາເງິນເຟີ້ພັດເພີ່ມສູງຂຶ້ນ 19.64% ເພີ່ມຂຶ້ນປະມານ 12.94% ອັນມີສາເຫດມາຈາກການເກີດໄພນ້ຳຖ້ວມໃນປີດັ່ງກ່າວສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ການຜະລິດພາຍໃນປະເທດໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຂະແໜງການກະສິກຳ, ໃນຂະນະດຽວກັນ ອັດຕາການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານໃນປີ 1995 ແມ່ນເພີ່ມສູງຂຶ້ນເຊັ່ນດຽວກັນ ຈາກ 11.09% ຕໍ່ GDP ສົກປີ 1994 ເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ 12.86% ຕໍ່ GDP ໃນປີ 1995 ສາເຫດມາຈາກລາຍຈ່າຍດ້ານການລົງທຶນທີ່ເພີ່ມສູງຂຶ້ນ. ໃນປີດັ່ງກ່າວຈະເຫັນວ່າການຂາດດຸນງົບປະມານກັບອັດຕາເງິນເຟີ້ມີການປ່ຽນໄປໃນທິດທາງດຽວກັນ.

ໃນຊ່ວງໄລຍະປີ 1996-2000 ອັດຕາເງິນເຟີ້ຢູ່ໃນລະດັບສະເລ່ຍ 54.64% ແລະ ເປັນໄລຍະທີ່ອັດຕາເງິນເຟີ້ຂອງ ສປປ ລາວ ມີລະດັບສູງສຸດ, ຄືໃນປີ 1996 ອັດຕາເງິນເຟີ້ເພີ່ມຈາກ 15.8% ເປັນ 19.83%, 90.1% ໃນປີ 1997, 1998 ຕາມລຳດັບ ແລະ ເພີ່ມຂຶ້ນສູງສຸດເຖິງ 128.4% ໃນປີ 1999, ເຊິ່ງເປັນຜົນມາຈາກປະເທດລາວ ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກວິກິດການທາງດ້ານເສດຖະກິດໃນອາຊີ ສົ່ງຜົນໃຫ້ອັດຕາແລກປ່ຽນເພີ່ມສູງຂຶ້ນ, ຄ່າຂອງເງິນກີບອ່ອນຄ່າລົງ ຈາກ 922 ກີບຕໍ່ໂດລາ ໃນປີ 1996 ມາເປັນ 7,049 ກີບຕໍ່ໂດລາ ໃນປີ 1999 ເຊິ່ງຫຼຸດຄ່າລົງປະມານ 87%. ນອກຈາກນັ້ນ ໃນປີ 1999 ຕົ້ນທຶນສິນຄ້າ ແລະ ການບໍລິການເພີ່ມຂຶ້ນ ເນື່ອງຈາກການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານການລົງທຶນຂອງລັດທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ເພາະຕ້ອງການສຸມໃສ່ການພັດທະນາປະເທດ, ສ່ວນລາຄານ້ຳມັນພາຍໃນປະເທດ ກໍ່ສູງຂຶ້ນຕາມລາຄານ້ຳມັນດິບໃນຕະຫຼາດໂລກ ແຕ່ກົງກັນຂ້າມສັດສ່ວນການຂາດດຸນງົບປະມານຕໍ່ GDP ຂອງລັດຊຳພັດຫຼຸດລົງທີ່ລະດັບ 2.58 % ຕໍ່ GDP ແຕ່ປີ 1999 ສາເຫດຍ້ອນໄດ້ຮັບການດຸ່ນດ່ຽງຈາກເງິນຊ່ວຍເຫຼືອຈາກຕ່າງປະເທດ ເຊິ່ງມີມູນຄ່າສູງເຖິງ 532 ຕື້ກີບ ແຕ່ຫຼັງຈາກນັ້ນ ອັດຕາເງິນເຟີ້ກໍ່ຫຼຸດລົງມາຢູ່ໃນລະດັບສອງຕົວເລກຄື 23.7% ໃນປີ 2000 ເນື່ອງຈາກລັດຖະບານໄດ້ນຳໃຊ້ນະໂຍບາຍເງິນຕາ ແລະ ການເງິນແບບຮັດກຸມ, ມີການຄຸ້ມຄອງລາຄາສິນຄ້າທີ່ຈຳເປັນໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ແລະ ໄດ້ມີການຂະຫຍາຍການຜະລິດເພື່ອຊົມໃຊ້ພາຍໃນ ແລະ ສົ່ງອອກຕ່າງປະເທດ.

ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມໃນຊ່ວງປີ 2001-2003 ອັດຕາເງິນເຟີ້ກໍ່ມີທ່າອ່ຽງເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 7.8% ໃນປີ 2001 ເພີ່ມຂຶ້ນໃນລະດັບສອງຕົວເລກຄື: 10.7% ແລະ 15.5% ໃນປີ 2002 ແລະ 2003 ຕາມລຳດັບ ເຊິ່ງມີສາເຫດມາຈາກການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານ

ເນື່ອງຈາກລົງທຶນເກີນສັກກະຍະພາຍທີ່ມີ, ເກັບລາຍຮັບບໍ່ໄດ້ຕາມແຜນການ, ສະພາບການ ເທິງຕິງຂອງລາຄານ້ຳມັນໃນຕະຫຼາດໂລກ, ສະພາບລະດູການ, ອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ການ ແກ້ໄຂທີ່ບໍ່ເກີດອອກອາຜົນຂອງທະນາຄານທຸລະກິດບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນສຳເລັດເທົ່າທີ່ຄວນ. ພ້ອມ ດຽວກັນນັ້ນລັດກໍມີລາຍຈ່າຍດ້ານການລົງທຶນທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ໃນການກະກຽມຄວາມພ້ອມໃນການ ຈັດກອງປະຊຸມສຸດຍອດອາຊຽນ ຄັ້ງທີ 10 ແລະ ກອງປະຊຸມລະດັບສາກົນຕ່າງໆ. ເຊິ່ງເຫັນ ວ່າອັດຕາເງິນເຟີ້ ແລະ ດຸນງົບປະມານມີການປ່ຽນໃນທິດທາງດຽວກັນ. ປີ 2006 - 2012 ເຫັນວ່າທ່າອ່ຽງການຂາດດຸນງົບປະມານຢູ່ໃນທ່າກ້າວທີ່ດີຂຶ້ນສະເລ່ຍປະມານ 2.40% GDP. ແຕ່ເມື່ອເບິ່ງຫຼັກໆແລ້ວ ການຂາດດຸນແມ່ນໄດ້ຮັບການດຸນດ່ຽງຈາກຕ່າງປະເທດຫຼາຍຂຶ້ນ ໂດຍ ສະເພາະໃນປີ 2011-2012 ທີ່ເປັນແຫຼ່ງທຶນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າເພື່ອໃຊ້ໃນການກະກຽມຈັດກອງ ປະຊຸມອາເຊັມຄັ້ງທີ 9, ອາເຊັບຄັ້ງທີ 7 ແລະ ກອງປະຊຸມໃນລະດັບສາກົນຕ່າງໆ. ໃນຂະ ນະດຽວກັນການຈັດເກັບລາຍຮັບໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ຈາກການປະກາດໃຊ້ກົດໝາຍຈັດເກັບພາສີ-ອາ ກອນໃນປີ 2007. ດ້ານອັດຕາເງິນເຟີ້ກໍຢູ່ໃນລະດັບຕົວເລກດຽວຄື : ຈາກ 10.5% ໃນປີ 2004 ຫຼຸດລົງເປັນ 7.2% ແລະ 6.8% ໃນປີ 2005 ແລະ 2006 ຕາມລຳດັບ, ສາເຫດຂອງການ ຫຼຸດລົງເນື່ອງມາຈາກລາຄານ້ຳມັນພາຍໃນປະເທດມີການປັບຫຼຸດລົງ ແລະ ເງິນກີບແຂງຄ່າຂຶ້ນ ເມື່ອທຽບໃສ່ເງິນໂດລາສະຫະລັດ ແລະ ຕົວເລກດັ່ງກ່າວ ຖືວ່າເປັນຕົວເລກທີ່ຢູ່ໃນເກນຂອງ ຄາດໝາຍສູ້ຊົນໜຶ່ງຕົວເລກທີ່ສະພາແຫ່ງຊາດຮັບຮອງເອົາ ແລະ ຖືວ່າເປັນຕົວເລກທີ່ຢູ່ໃນລະ ດັບທີ່ດີສົມຄວນແກ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດຂອງປະເທດ. ປີ 2009 ຖືວ່າອັດຕາເງິນເຟີ້ຢູ່ ໃນລະດັບຕ່ຳສຸດໃນຮອບຫຼາຍປີຜ່ານມາ ເຊິ່ງຢູ່ໃນລະດັບ 0.04%. ປີ 2011 ອັດຕາເງິນເຟີ້ ເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ 7.51% ຈາກ 5.98% ໃນປີ 2010 ຜ່ານມາ ເຊິ່ງມີສາເຫດມາຈາກລາຄາທອງ ຄຳ ແລະ ລາຄານ້ຳມັນເພີ່ມສູງຂຶ້ນ, ໃນຂະນະດຽວກັນແມ່ນຍ້ອນ ສປປ ລາວ ໄດ້ຮັບຜົນ ກະທົບຈາກພາຍຸນົກເຕັນ ແລະ ພາຍຸໄຮມາ ເຮັດໃຫ້ພື້ນທີ່ການຜະລິດກະສິກຳໄດ້ຮັບຄວາມ ເສຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ປະກອບກັບການຜະລິດພາຍໃນທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຂັ້ມແຂງເຮັດໃຫ້ການສະໜອງ ສິນຄ້າບໍ່ພຽງພໍ ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນການອ່ອນຄ່າຂອງເງິນກີບຕໍ່ເງິນບາດເຮັດໃຫ້ຕົ້ນທຶນການນຳ ເຂົ້າເພີ່ມສູງຂຶ້ນນຳ. ໃນປີ 2012 ອັດຕາເງິນເຟີ້ໄດ້ຫຼຸດລົງເປັນ 4.25% ຖືວ່າຢູ່ໃນລະດັບ ຕົວເລກດຽວ ສາເຫດການຫຼຸດລົງມາຈາກລາຄາເຂົ້າເປືອກ ແລະ ເຂົ້າສານໃນທົ່ວປະເທດຫຼຸດ ລົງ ເນື່ອງຈາກການຜະລິດເຂົ້ານາປີ ແລະ ນາແຊງສາມາດຕອບສະໜອງໄດ້ຢ່າງພຽງພໍ, ລາ ຄານ້ຳມັນ, ລາຄາທອງຄຳແລະ ລາຄາ ສິນຄ້າໃນຕະຫຼາດໂລກຫຼຸດລົງ

1.3 ການທົດສອບການພົວພັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານ ແລະ ພາວະເງິນເຟີ້ ໃນ ສປປ ລາວ ແຕ່ປີ 1990-2012

1.3.1 ການທົດສອບຄວາມນຶ່ງຂອງຂໍ້ມູນ Unit Root ດ້ວຍວິທີ Augment Dicky Fuller (ADF test)

ຕາຕະລາງທີ 1.1: ສະແດງຜົນການທົດສອບຄວາມນຶ່ງຂອງຂໍ້ມູນ Unit Root

ຕົວປ່ຽນ	Level		1 st Difference	
	Intercept	Intercept and Trend	Intercept	Intercept and Trend
CPI	-2.6406 [0.1033]	-2.4554 [0.3442]	-5.1522*** [0.0005]	-5.1577 [0.0025]
BD	-0.6424 [0.8414]	-3.0259 [0.1478]	-5.9175*** [0.0001]	-5.7599 [0.0007]
GDP	-1.3187 [0.602]	-1.6062 [0.7572]	-4.6238*** [0.0016]	-4.6464 [0.007]
FB	-0.9459 [0.7535]	-0.4220 [0.9787]	-5.1354*** [0.0005]	-3.7929 [0.039]
M2	-1.1578 [0.671]	-1.1703 [0.8893]	-3.3303* [0.0270]	-3.4568 [0.072]

ຄ່າລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ

* ແມ່ນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ 90%

** ແມ່ນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ 95%

*** ແມ່ນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ 99%

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ໄດ້ມາຈາກການຄິດໄລ່ໃນໂປຣແກຣມ Eviews, (2014)

ຜົນການທົດສອບ Unit Root ຂອງບັນດາຕົວປ່ຽນໃນການສຶກສາໃນຕາຕະລາງຂ້າງເທິງທີ່ລະດັບ order of integration ເທົ່າກັບ 0 ຫຼື I(0) ນັ້ນພົບວ່າທີ່ລະດັບ Level with intercept ແລະ Level with Trend and intercept ຄ່າສະຖິຕິ (P value) ທີ່ໄດ້ນັ້ນມີຄ່າຫຼາຍກວ່າຄ່າວິດ ທີ່ລະດັບຄວາມສໍາຄັນ 0.01 ຄືກັນທຸກໆຕົວປ່ຽນຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ບໍ່ສາມາດປະຕິເສດ Unit Root ໄດ້ ສະແດງວ່າຊຸດຂໍ້ມູນຂອງບັນດາປ່ຽນແມ່ນມີລັກສະນະບໍ່ນຶ່ງ (Non stationary) ເຊິ່ງບໍ່ສາມາດນໍາໃຊ້ຊຸດຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວນີ້, ສະນັ້ນ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ແບບຈໍາລອງທີ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ເໝາະສົມຫຼາຍຂຶ້ນ ຈຶ່ງນໍາຕົວປ່ຽນທັງໝົດມາທົດສອບ ທີ່ order of integration ທີ່ສູງຂຶ້ນຄືທີ່ order of integration ເທົ່າກັບ 1 ຫຼື I(1) ທີ່ລະດັບ first difference with intercept ແລະ first difference with trend and intercept ທີ່ລະດັບຄວາມສໍາຄັນ

ເທົ່າກັບ 0.01 ຜົນປະກົດວ່າບັນດາຕົວປ່ຽນແມ່ນມີລັກສະນະນັ່ງ(stationary) ທີ່ລະດັບ order integration ເທົ່າກັບ 1 ຫຼື I(1) ເນື່ອງຈາກຄ່າ p value ທີ່ໄດ້ແມ່ນມີຄ່າຫຍັບໃກ້ເຂົ້າຫາສູນ ຈຶ່ງສາມາດປະຕິເສດ Unit Root ໄດ້. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງສາມາດນຳຂໍ້ມູນຂອງຕົວປ່ຽນດັດສະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ, ການຂາດດຸນງົບປະມານ, ເງິນກູ້ຢືມຈາກຕ່າງປະເທດ, ລາຍໄດ້ທີ່ແທ້ຈິງ ແລະ ປະລິມານເງິນ ເຊິ່ງມີຄວາມສຳພັນໃນລະດັບດຽວກັນຄືທີ່ລະດັບ order integration ເທົ່າກັບ 1 ຫຼື I(1) ເພື່ອມາພິຈາລະນາຄວາມສຳພັນໃນໄລຍະຍາວ ແລະ ທົດສອບການປັບຕົວໃນໄລຍະສັ້ນໃນຂັ້ນຕໍ່ໄປ.

1.3.2 ຜົນການທົດສອບ Co integration

ຕາມວິທີການຂອງ Engle and Granger ການທົດສອບເພື່ອສຶກສາເບິ່ງວ່າບັນດາຕົວປ່ຽນມີຄວາມສຳພັນກັນໃນໄລຍະຍາວຫຼືບໍ່ນັ້ນ ສາມາດເຮັດໄດ້ໂດຍການປະມານຄ່າສົມຜົນຖົດຖອຍດ້ວຍວິທີກຳລັງສອງນ້ອຍສຸດ, ຫຼັງຈາກນັ້ນກໍ່ເຮັດການທົດສອບເບິ່ງຄ່າຄວາມຄາດເຄື່ອນ (Residual) ວ່າມີຄຸນລັກສະນະເປັນ Stationary ຫຼື ບໍ່ ເຊິ່ງກໍ່ຄື ເປັນ I(0) ຫຼື ບໍ່ ເຊິ່ງທົດສອບດ້ວຍ Unit Root ທີ່ລະດັບ Level ໂດຍປາສະຈາກທັງ intercept and time trend ໂດຍວິທີຂອງ ADF(Augment Dicky Fuller). ເຊິ່ງຜົນຂອງການທົດສອບມີດັ່ງນີ້:

ຕາຕະລາງທີ 1.2 ຜົນການທົດສອບສົມຜົນຖົດຖອຍດ້ວຍວິທີກຳລັງສອງນ້ອຍສຸດ (OLS)

ຕົວປ່ຽນຕາມ	ຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະ	ຄ່າສຳປະສິດ	ຄ່າຄາດເຄື່ອນມາດຕະຖານ	ຄ່າ t	ຄ່າ P
LNCPI	C	-0.1927	0.2023	-0.9524	0.353
	LNBD	0.2703	0.3356	0.8056	0.430
	LNFB	-0.2675	0.3518	-0.7605	0.456
	LNМ2	0.7155	0.6493	1.1019	0.285
	LNRGDP	-0.0053	0.1908	-0.0280	0.977

ທີ່ມາ: ໄດ້ມາຈາກການຄິດໄລ່ໃນໂປຣແກຣມ Eviews, (2014)

ໝາຍເຫດ:

R Square = 0.1035 F-statistic = 0.722

Prob(F-statistic) = 0.5198 Durbin-Watson = 2.25

ຕາຕະລາງທີ 1.3 ຜົນການທົດສອບ Unit Root ຂອງສ່ວນທີ່ເຫຼືອ ຫຼື ຄ່າຄາດເຄື່ອນ Residual ຈາກສົມຜົນຖົດຖອຍ.

ສ່ວນທີ່ເຫຼືອຈາກສົມມຸດ ຜົນຖົດຖອຍ (Residual)	ADF test statistic	Prob	Test critical values		
			1% level	5% level	10% level
Error (-1)	-5.262	0.0000***	-2.6742	-1.9572	-1.6081

ທີ່ມາ: ໄດ້ມາຈາກການຄິດໄລ່ໃນໂປຣແກຣມ Eviews, (2014)

*** ດ້ວຍລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ 99%

ເມື່ອນຳສ່ວນທີ່ເຫຼືອ Residual ຈາກສົມມຸດຜົນຖົດຖອຍດັ່ງກ່າວມາທົດສອບຄວາມນັ່ງທີ່ລະດັບ $I(0)$ ເຫັນວ່າຂໍ້ມູນມີຄວາມໝັ້ນທ່ຽງທີ່ລະດັບ level ໂດຍປາສະຈາກຈຸດຕັດແກນ ແລະ ແນວໂນ້ມຂອງເວລາ (without intercept and trend) ເຊິ່ງສາມາດອ່ານຄ່າໄດ້ຈາກຄ່າ P value ທີ່ມີຄ່າຫຍັບເຂົ້າໃກ້ຫາສູນ ໝາຍຄວາມວ່າສາມາດປະຕິເສດສົມມຸດຖານຫຼັກ H_0 ໄດ້ ສະນັ້ນເຮົາສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າຕົວປ່ຽນ CPI, BD, FB, M2, RGDP ມີການພົວພັນກັນໃນໄລຍະຍາວ ດ້ວຍລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ 99%

1.3.3 ຜົນການທົດສອບການປັບຕົວໄລຍະສັ້ນຕາມແບບຈຳລອງ (Error Correction Model: ECM)

ເມື່ອທົດສອບການພົວພັນຂອງບັນດາຕົວປ່ຽນໃນໄລຍະຍາວແລ້ວເຫັນວ່າຕົວປ່ຽນທີ່ນຳມາທົດສອບນັ້ນມີຄວາມສຳພັນກັນ ຈາກນັ້ນ ກໍ່ເຖິງຂັ້ນຕອນການທົດສອບ ເຖິງການປັບຕົວໃນໄລຍະສັ້ນຂອງບັນດາຕົວປ່ຽນ ເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າສູ່ຄວາມສົມດຸນໃນໄລຍະຍາວ.

ຕາຕະລາງທີ 1.4: ຜົນການທົດສອບການວິເຄາະການປັບຕົວໄລຍະສັ້ນ ECM

ຕົວປ່ຽນຕາມ	ຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະ	ຄ່າສຳປະສິດ	Std.error	t-statistic	Prob.
D(LNCPI)	C	-0.0166	0.1017	-0.1631	0.8724
	D(LNBD)	0.1961	0.2087	0.9396	0.7898
	D(LNFB)	-0.1814	0.2526	-0.7180	0.4831
	D(LNM2)	1.4972	0.6714	2.2298	0.0404**
	D(LNRGDP)	-0.0345	0.1273	-0.2710	0.7898
	ERROR(-1)	-1.2036	0.2554	-4.7111	0.0002***

ທີ່ມາ: ໄດ້ມາຈາກການຄິດໄລ່ໃນໂປຣແກຣມ Eviews, (2014)

ໝາຍເຫດ: ຄ່າລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ

* ແມ່ນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ 90%

** ແມ່ນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ 95%

*** ແມ່ນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ 99%

R square = 0.7010

Adjust R square = 0.6076

F-statistic = 7.504

Durbin-watson = 2.2456

ຈາກຕາຕະລາງທີ 4.5 ທີ່ຄິດໄລ່ໄດ້ຂ້າງເທິງ ເຫັນວ່າການປ່ຽນແປງຂອງ ປະລິມານ ເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງມີຜົນຕໍ່ການປ່ຽນແປງ ຂອງລະດັບລາຄາສິນຄ້າໃນທິດທາງດຽວກັນ ເຊິ່ງສາມາດອ່ານຄ່າໄດ້ຈາກ P value, ສ່ວນການປ່ຽນແປງຂອງການຂາດດຸນງົບປະມານ, ການກູ້ຢືມເງິນຕ່າງປະເທດ ແລະ ລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດແມ່ນບໍ່ສາມາດອະທິບາຍການປ່ຽນແປງ ຂອງລາຄາໃນໄລຍະສັ້ນໄດ້ຢ່າງມີຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ. ແບບຈຳລອງແມ່ນການພົວພັນ ກັນໃນໄລຍະສັ້ນ ສ່ວນຄ່າສໍາປະສິດຂອງຄ່າຄາດເຄື່ອນ (ERROR) ກໍ່ຄື ຄວາມໄວໃນ ການປັບຕົວເຂົ້າສູ່ຄວາມສົມດຸນໃນໄລຍະຍາວ ມີຄ່າເທົ່າກັບ -1.2036 ເຊິ່ງມີຄວາມສໍາຄັນ ທາງສະຖິຕິ. ໝາຍຄວາມວ່າ ການປັບຕົວເຂົ້າສູ່ຈຸດສົມດຸນຈະຖືກປັບຫຼຸດລົງໃນແຕ່ລະຊ່ວງ ເວລາດ້ວຍຂະໜາດ -1.2036 . ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງສາມາດອະທິບາຍ ໄດ້ວ່າບັນດາຕົວປ່ຽນມີການ ປັບຕົວໃນໄລຍະສັ້ນ ເພື່ອເຂົ້າສູ່ຄວາມສົມດຸນໃນໄລຍະຍາວ.

1.3.4 ຜົນການທົດສອບ Granger Causality

ຕາຕະລາງທີ 1.5 ສະແດງຜົນການທົດສອບ Granger Causality

Null Hypothesis:	Obs	F-Statistic	Prob.
DLNCPI does not Granger Cause DLNBD	21	0.94800	0.4082
DLNBD does not Granger Cause DLNCPI		1.22420	0.3201
DLNM2 does not Granger Cause DLNBD	21	4.20676	0.0340**
DLNBD does not Granger Cause DLNM2		0.34764	0.7116

ທີ່ມາ: ໄດ້ມາຈາກການຄິດໄລ່ໃນໂປຣແກຣມ Eviews, (2014)

ໝາຍເຫດ: ຄ່າລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ * ແມ່ນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ 90%
 ** ແມ່ນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ 95%
 *** ແມ່ນລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ 99%

ຈາກຜົນການທົດສອບ Granger Causality ໃນຕາຕະລາງທີ 4.6 ສາມາດສະ ຫຼຸບໄດ້ ດັ່ງນີ້:

CPI (ອັດຕາເງິນເຟີ້): ແມ່ນບໍ່ມີສາຍພົວພັນໂດຍກົງກັບການຂາດດຸນງົບປະມານ ດ້ວຍລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຕໍ່າກວ່າ 90% ໝາຍຄວາມວ່າເມື່ອອັດຕາເງິນເຟີ້ປ່ຽນແປງຈະບໍ່ ສົ່ງຜົນໂດຍ ກົງເຮັດໃຫ້ການຂາດດຸນງົບປະມານມີການປ່ຽນແປງ, ໃນຂະນະດຽວກັນ ການ ຂາດດຸນງົບປະມານກໍ່ບໍ່ໄດ້ເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ອັດຕາເງິນເຟີ້ເພີ່ມຂຶ້ນເຊັ່ນດຽວກັນ. ເຖິງແມ່ນ ວ່າ ການຂາດດຸນໃນບາງປີຈະສົ່ງຜົນຕໍ່ກັບພາວະເງິນເຟີ້ກໍ່ຕາມ ແຕ່ກໍ່ສົ່ງຜົນບໍ່ຮ້າຍແຮງ ແລະ ເນື່ອງຈາກວ່າ ການຂາດດຸນງົບປະມານບໍ່ໄດ້ສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ປະລິມານເງິນໃນລະບົບເສດຖະ ກິດປ່ຽນແປງຫຼາຍ ເຖິງແມ່ນວ່າຈະມີລາຍຈ່າຍທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນກໍ່ຕາມ ແຕ່ການປ່ຽນແປງຂອງລາຍ

ຮັບມີອັດຕາການປ່ຽນແປງໄວກວ່າລາຍຈ່າຍຂອງລັດຖະບານ ສະນັ້ນ ການຂາດດຸນຈຶ່ງບໍ່ໄດ້ ສົ່ງຜົນຕໍ່ປ່ຽນແປງຂອງລະດັບລາຄາສິນຄ້າ. ເຊິ່ງໃນກໍລະນີຂອງ ສປປ ລາວ ໃນໄລຍະ 2 ປີ ຜ່ານມາ ອັດຕາເງິນເຟີ້ ແມ່ນມີສາເຫດມາຈາກຫຼາຍປັດໃຈເຊັ່ນ: ໄພທຳມະຊາດທີ່ເຮັດໃຫ້ພື້ນ ທີ່ທຳການຜະລິດກະສິກຳມີຄວາມເສຍຫາຍ, ລາຄາທອງຄຳ, ລາຄານ້ຳມັນໃນຕະຫຼາດໂລກມີ ການເພີ່ມຂຶ້ນ, ດັດສະນີການນຳເຂົ້າສິນຄ້າມີການປ່ຽນແປງລວມທັງການປ່ຽນແປງຂອງຄ່າເງິນ ເຫຼົ່ານີ້ເປັນຕົ້ນ.

BD ການຂາດດຸນງົບປະມານ : ເຫັນວ່າການຂາດດຸນບໍ່ໄດ້ເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ປະລິ ມານເງິນ (M2) ມີການປ່ຽນແປງເນື່ອງຈາກບໍ່ສາມາດປະຕິເສດສົມມຸດຖານໜັກໄດ້ ດ້ວຍລະ ດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນທີ່ຕໍ່ກວ່າ 90%, ແຕ່ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ ປະລິມານເງິນ (M2) ມີສາຍ ພົວພັນໂດຍກົງ ແລະ ເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ການຂາດດຸນງົບປະມານມີການປ່ຽນແປງດ້ວຍລະ ດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ 95%. ໃນກໍລະນີຂອງ ສປປ ລາວ ເນື່ອງຈາກປະລິມານເງິນເປັນສາ ເຫດເຮັດໃຫ້ລະດັບລາຄາສິນຄ້າເພີ່ມຂຶ້ນ ລັດຖະບານຕ້ອງຊື້ສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການ ໃນການ ໃຊ້ຈ່າຍເພື່ອລົງທຶນ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍບໍລິຫານໃນລາຄາທີ່ສູງຂຶ້ນເຊິ່ງເປັນເຫດໃຫ້ຕ້ອງໄດ້ສ້າງ ງົບປະມານລາຍຈ່າຍສູງຂຶ້ນໄປນຳໃນປີຕໍ່ໆໄປ.

VIII. ສະຫຼຸບ

ການຂາດດຸນງົບປະມານຕັ້ງແຕ່ ປີ 1990-2012 ຕົວເລກຂາດດຸນງົບປະມານ (ລວມ ເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ) ລວມທັງໝົດ 14,525 ຕື້ກີບ ຄິດເປັນສັດສ່ວນຕໍ່ GDP ແມ່ນ 109.53% ຫຼື ສະເລ່ຍຂາດດຸນປີລະ 631 ຕື້ກີບ ຫຼື 4.762% ຕໍ່ປີ ແຕ່ເມື່ອຫາລົບເງິນຊ່ວຍເຫຼືອ ລ້າແລ້ວ ເຫັນວ່າຕົວເລກການຂາດດຸນງົບປະມານແມ່ນ ຂ້ອນຂ້າງສູງເຊິ່ງມີມູນຄ່າລວມຂາດ ດຸນງົບປະມານ (ບໍ່ລວມເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ) ຢູ່ທີ່ປະມານ 33,772 ຕື້ກີບ ຄິດເປັນ 6.64% ຕໍ່ GDP, ຫຼື ສະເລ່ຍ ຂາດດຸນປີລະ 1,468 ຕື້ກີບ. ເຊິ່ງມີສາເຫດມາຈາກລາຍຮັບໜ້ອຍກວ່າ ລາຍຈ່າຍ, ເຊິ່ງລັດຖະບານມີການໃຊ້ຈ່າຍຫຼາຍຕາມແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງ ປະເທດ ໃນແຕ່ລະສົກປີ ທັງແຜນການ 5 ປີ ແລະ ແຜນການປະຈຳປີ, ນອກຈາກນັ້ນ ສະ ພາບເສດຖະກິດພາຍໃນຂອງປະເທດ ແລະ ສະຖານະການຂອງໂລກໃນແຕ່ລະໄລຍະນັ້ນກໍ ໄດ້ມີຜົນກະທົບຕໍ່ການປະຕິບັດລາຍຮັບຂອງລັດຖະບານ, ເຊິ່ງແຕ່ ປີ 1990-2005 ການຂາດ ດຸນມາຈາກລາຍຈ່າຍດ້ານການລົງທຶນ ທີ່ກວມເອົາໃນສັດສ່ວນສະເລ່ຍ 55.77% ຂອງລາຍ ຈ່າຍທັງໝົດ, ປີ 2006-2012 ການຂາດດຸນງົບປະມານແມ່ນມາຈາກລາຍຈ່າຍດ້ານບໍລິຫານ ທີ່ກວມເອົາໃນສັດສ່ວນສະເລ່ຍ 54.42% ຂອງລາຍຈ່າຍທັງໝົດ.

ສຳລັບການທົດສອບຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງການຂາດດຸນງົບປະມານ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ດ້ວຍວິທີ Granger Causality ມີດັ່ງນີ້: ການທົດສອບຄວາມນຶ່ງຂອງຂໍ້ມູນ (Unit Root) ເຫັນວ່າຂໍ້ມູນຂອງ CPI, BD, RGDP, M2 ແລະ FB ມີລະດັບຄວາມໝັ້ນທຸ່ງທີ່ລະດັບ $I(1)$, ການທົດສອບຄວາມສຳພັນໄລຍະຍາວດ້ວຍວິທີ Co integration ເຫັນວ່າບັນດາຕົວປ່ຽນມີການພົວພັນກັນໃນໄລຍະຍາວຢ່າງມີຄວາມສຳຄັນທາງສະຖິຕິ. ການທົດສອບການປັບຕົວໄລຍະສັ້ນ ດ້ວຍວິທີ ECM ນັ້ນ ເຫັນວ່າຕົວປ່ຽນປະລິມານເງິນໃນ ແບບຈຳລອງແມ່ນມີການພົວພັນກັນໃນໄລຍະສັ້ນກັບດັດສະນີລາຄາ, ສ່ວນການປ່ຽນແປງຂອງການຂາດດຸນງົບປະມານ, ການກູ້ຢືມເງິນຕ່າງປະເທດ ແລະ ລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດແມ່ນບໍ່ສາມາດອະທິບາຍການປ່ຽນແປງຂອງລາຄາໃນໄລຍະສັ້ນໄດ້ຢ່າງມີຄວາມສຳຄັນທາງສະຖິຕິ. ສຳລັບການທົດສອບ Granger Causality test ນັ້ນເຫັນວ່າການຂາດດຸນງົບປະມານຂອງລັດຖະບານບໍ່ໄດ້ເປັນສາເຫດ ເຮັດໃຫ້ເກີດ ພາວະເງິນເຟີ້ ເຖິງແມ່ນວ່າ ການຂາດດຸນໃນບາງປີ ຈະສົ່ງຜົນຕໍ່ກັບພາວະເງິນເຟີ້ກໍຕາມ ແຕ່ກໍສົ່ງຜົນບໍ່ຮ້າຍແຮງ ແລະ ເນື່ອງຈາກວ່າການຂາດດຸນງົບປະມານບໍ່ໄດ້ສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ປະລິມານເງິນ ໃນລະບົບເສດຖະກິດປ່ຽນແປງຫຼາຍ ເຖິງແມ່ນວ່າຈະມີລາຍຈ່າຍທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນກໍຕາມ ແຕ່ການປ່ຽນແປງຂອງລາຍຮັບມີອັດຕາການປ່ຽນແປງໄວກວ່າລາຍຈ່າຍຂອງລັດຖະບານ ສະນັ້ນການຂາດດຸນຈຶ່ງບໍ່ໄດ້ສົ່ງຜົນຕໍ່ປ່ຽນແປງປະລິມານເງິນ ແລະ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງລະດັບລາຄາສິນຄ້າ.

IX. ຂໍ້ສະເໜີແນະ

- ການນຳໃຊ້ນະໂຍບາຍທາງດ້ານການເງິນຕ່າງໆຂອງລັດຖະບານເພື່ອກະຕຸ້ນການເຕີບໂຕຂອງເສດຖະກິດນັ້ນ ຈະຕ້ອງລະມັດລະວັງກັບຜົນທີ່ຕາມມາເຊັ່ນ : ການປ່ຽນແປງອຸປະສົງ ແລະ ການປ່ຽນແປງຂອງລະດັບລາຄາສິນຄ້າ.
- ການປະຕິບັດລະບຽບທາງການເງິນຄວນມີຄວາມເຂັ້ມງວດ, ການອອກກົດລະບຽບ ແລະ ນະໂຍບາຍຕ້ອງໃຫ້ຖ່ວງທັນກັບສະຖານະການ.